

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων δυνάμει των άρθρων 25 και 25B του ν. 3959/2011, όπως ισχύει

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Σύμφωνα με την περίπτωση δ της παρ. 1 του άρθρου 25 του ν. 3959/2011 ως ισχύει, η Επιτροπή Ανταγωνισμού (εφεξής ως «ΕΑ» ή «Επιτροπή»), εφόσον διαπιστώσει μετά από σχετική έρευνα που διεξάγεται είτε αυτεπάγγελτα είτε κατόπιν καταγγελίας παράβαση των άρθρων 1, 2 του ν.3959/2011 ή/και των άρθρων 101 και 102 για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με απόφασή της μπορεί να επιβάλει πρόστιμο κατά την παρ. 1 του άρθρου 25B στις επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων που, εκ προθέσεως ή εξ αμελείας, υπέπεσαν στην παράβαση.

2. Κατά την άσκηση της ανωτέρω αρμοδιότητάς της, η ΕΑ έχει ευρεία διακριτική ευχέρεια να αποφασίσει το ύψος του επιβαλλόμενου προστίμου. Σύμφωνα με το άρθρο 25B του ν.3959/2011, το πρόστιμο των ως άνω περιπτώσεων μπορεί να φθάνει μέχρι ποσοστού δέκα τοις εκατό (10%) του συνολικού παγκόσμιου κύκλου εργασιών της επιχείρησης κατά την προηγούμενη της έκδοσης της απόφασης χρήση. Σε περίπτωση ομίλου εταιρειών, για τον υπολογισμό του προστίμου, λαμβάνεται υπόψη ο συνολικός παγκόσμιος κύκλος εργασιών του ομίλου (βλ. άρθρο 25B του ν.3959/2011, παρ. 1). Όταν δε εμπλεκόμενο μέρος είναι ένωση επιχειρήσεων και η παράβαση που διέπραξε η εν λόγω ένωση συνδέεται με τις δραστηριότητες των μελών της, το πρόστιμο μπορεί να ανέρχεται μέχρι ποσοστού δέκα τοις εκατό (10%) του συνολικού παγκόσμιου κύκλου εργασιών των μελών αυτής που είχαν ενεργή δράση στην αγορά στην οποία συνέβη η παράβαση κατά την προηγούμενη της έκδοσης της απόφασης χρήση (βλ. άρθρο 25B του ν.3959/2011, παρ. 4).

3. Σε κάθε περίπτωση το πρόστιμο πρέπει να είναι αποτελεσματικό, αναλογικό και αποτρεπτικό (βλ. άρθρο 25B του ν.3959/2011, παρ. 1). Ειδικότερα, το πρόστιμο πρέπει αφενός να επιβάλλεται ως κύρωση για ορισμένη παράβαση και αφετέρου να συντελεί στην αποτροπή των επιχειρήσεων από την επανάληψη παρόμοιων αντι-ανταγωνιστικών συμπεριφορών στο μέλλον. Συνεπώς, το ύψος του προστίμου πρέπει να έχει το αναγκαίο αποτρεπτικό αποτέλεσμα, όχι μόνο έναντι των αποδεκτών της απόφασης που εκδίδει η ΕΑ αλλά και έναντι κάθε άλλης επιχείρησης, η οποία θα είχε την πρόθεση να υιοθετήσει ή να συνεχίσει παρόμοια συμπεριφορά. Θεωρείται επίσης ενδεδειγμένο να περιλαμβάνεται στο πρόστιμο ένα συγκεκριμένο ποσό, ανεξαρτήτως της διάρκειας της παράβασης, προκειμένου να αποτρέπονται οι επιχειρήσεις από το να προβαίνουν σε παράνομες πρακτικές.

4. Οι ενότητες που ακολουθούν αναλύουν τις αρχές που θα ακολουθεί η Επιτροπή για τον υπολογισμό των προστίμων, τα οποία θα επιβάλλονται κατ' εφαρμογή των άρθρων 25 παρ. 1 και 25B παρ. 1, 3, 4 και 5.

II. ΜΕΘΟΔΟΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΚΥΡΩΣΗΣ

5. Για τον υπολογισμό του προστίμου που πρέπει να επιβληθεί στις επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων που υπέπεσαν στην παράβαση, η Επιτροπή χρησιμοποιεί την ακόλουθη μεθοδολογία:

- πρώτον, καθορίζει το βασικό ποσό προστίμου για κάθε εμπλεκόμενη επιχείρηση ή ένωση επιχειρήσεων σε συνάρτηση με τη σοβαρότητα, τη διάρκεια, τη γεωγραφική έκταση της παράβασης, καθώς και τη διάρκεια και το είδος της συμμετοχής στην παράβαση έκαστου εμπλεκόμενου μέρους.
- δεύτερον, εφόσον το κρίνει σκόπιμο, αναπροσαρμόζει (προσαυξάνει ή μειώνει) το βασικό ποσό, ανάλογα με το εάν συντρέχουν αντίστοιχα επιβαρυντικές ή ελαφρυντικές περιστάσεις.

II.1 Βασικό ποσό προστίμου

6. Το βασικό ποσό του προστίμου προκύπτει ως εξής:

α) ορίζεται ποσοστό ύψους μέχρι 30% επί των ετήσιων ακαθάριστων εσόδων¹ της επιχείρησης από προϊόντα και υπηρεσίες, στις αγορές με τις οποίες σχετίζεται η παράβαση, άμεσα ή έμμεσα, βάσει των ανωτέρω κριτηρίων.

β) το ποσοστό αυτό υπολογίζεται επί των ετήσιων ως άνω εσόδων για κάθε έτος της παράβασης αθροιστικά.

7. Για τον υπολογισμό των ετήσιων ακαθάριστων εσόδων της επιχείρησης, η Επιτροπή θα χρησιμοποιεί τα καλύτερα διαθέσιμα στοιχεία της εν λόγω επιχείρησης. Όταν τα στοιχεία που διατέθηκαν από μια επιχείρηση είναι ελλιπή ή αναξιόπιστα, η Επιτροπή θα μπορεί να υπολογίσει τα ακαθάριστα έσοδα της εν λόγω επιχείρησης βάσει των στοιχείων, τα οποία θα έχει αποκτήσει ή/και οποιασδήποτε άλλης πληροφορίας θεωρεί σχετική και κατάλληλη.

II.1.1 Σοβαρότητα της παράβασης

8. Προκειμένου να αξιολογηθεί η σοβαρότητα της παράβασης, η Επιτροπή λαμβάνει υπόψη της ιδίως το είδος της παράβασης, τα αντί-ανταγωνιστικά αποτελέσματα που προκλήθηκαν ή απειλήθηκε να προκληθούν στην αγορά, το ειδικό βάρος κάθε επιχείρησης στην παράβαση, το οικονομικό όφελος που αποκόμισαν ή επιδίωξαν να αποκομίσουν οι παραβάτες, την οικονομική δύναμη της/των επιχειρήσεων που παραβιάζουν τους κανόνες ανταγωνισμού στη σχετική αγορά και την έκταση της γεωγραφικής αγοράς.

9. Οι πιο σοβαρές παραβάσεις του δικαίου του ανταγωνισμού, όπως είναι ενδεικτικά οι οριζόντιοι περιορισμοί που αφορούν σε καθορισμό τιμών, η κατανομή αγορών, οι περιορισμοί της παραγωγής, αλλά και ορισμένες καταχρήσεις δεσπόζουσας θέσης θα τιμωρούνται αυστηρά και παραδειγματικά. Επομένως, όταν πρόκειται για τέτοιου είδους

---

¹ Σημειώνεται ότι η αξία των ακαθάριστων εσόδων θα προσδιορίζεται χωρίς τον υπολογισμό του ΦΠΑ και των λοιπών φόρων που σχετίζονται άμεσα με αυτά.

παραβάσεις, το ποσοστό επί των ακαθάριστων εσόδων της επιχείρησης που αφορούν στην παράβαση, θα ορίζεται στα ανώτερα προεκτεθέντα όρια.

Π.1.2 Διάρκεια της παράβασης

10. Για τον υπολογισμό της διάρκειας της παράβασης λαμβάνεται υπόψη το χρονικό διάστημα, κατά το οποίο η αντί-ανταγωνιστική συμπεριφορά έχει εκδηλωθεί στην πράξη. Το ποσοστό επί των ακαθάριστων εσόδων της επιχείρησης όπως καθορίστηκε κατά τα ανωτέρω υπολογίζεται για όλη τη χρονική διάρκεια της παράβασης. Σε περίπτωση που η διάρκεια της παράβασης είναι μικρότερη του έτους, το ποσοστό αυτό υπολογίζεται σε μηνιαία βάση.

11. Στην περίπτωση που η ΕΑ δεν διαθέτει αξιόπιστα οικονομικά στοιχεία προκειμένου να υπολογίσει το βασικό ποσό του προστίμου για όλο το χρονικό διάστημα της παράβασης, για το χρονικό διάστημα που υπολείπεται θα λαμβάνονται υπόψη τα υψηλότερα ετήσια ακαθάριστα έσοδα που πραγματοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια της παράβασης.

12. Επιπλέον, στην περίπτωση που η ΕΑ δεν έχει στη διάθεσή της τα ετήσια ακαθάριστα έσοδα της επιχείρησης από προϊόντα και υπηρεσίες που αφορούν στη σχετική αγορά που λαμβάνει χώρα η παράβαση, θα χρησιμοποιεί τα ακαθάριστα έσοδα της επιχείρησης της τρέχουσας ή της προηγούμενης της παράβασης χρήσης για τον υπολογισμό του προστίμου.

13. Επιπρόσθετα, ανεξαρτήτως της διάρκειας της συμμετοχής μιας επιχείρησης στην παράβαση, η Επιτροπή θα περιλαμβάνει στο βασικό ποσό ένα ποσό που θα κυμαίνεται μεταξύ 15 % και 25 % των ακαθάριστων εσόδων της επιχείρησης, όπως αυτή ορίζεται παραπάνω στην Ενότητα Π.1.Α., προκειμένου να αποτρέπονται οι επιχειρήσεις και από το να εισέρχονται απλώς σε οριζόντιες συμφωνίες καθορισμού των τιμών, κατανομής της αγοράς και περιορισμού της παραγωγής. Η Επιτροπή θα μπορεί επίσης να επιβάλει ένα τέτοιο επιπρόσθετο ποσό και σε περιπτώσεις άλλων παραβάσεων. Για τον καθορισμό του ποσοστού επί των ακαθάριστων εσόδων που θα ληφθεί υπόψη σε μια συγκεκριμένη περίπτωση, η Επιτροπή θα λαμβάνει υπόψη της διάφορους παράγοντες και ιδίως εκείνους που προβλέπονται στο σημείο 5.

Π.2 Περιπτώσεις αναπροσαρμογής του βασικού ποσού προστίμου

Π.2.1 Επιβαρυντικές περιστάσεις

14. Το βασικό ποσό του προστίμου μπορεί να προσαυξάνεται, εάν συντρέχουν επιβαρυντικές περιστάσεις, όπως:

α) όταν η εμπλεκόμενη επιχείρηση έχει διαπράξει στο παρελθόν διαπιστωμένη παράβαση των κανόνων του ανταγωνισμού. Στην περίπτωση που πρόκειται για την ίδια ή παρόμοια παράβαση, η προσαύξηση ανέρχεται μέχρι ποσοστού 100% επί του βασικού ποσού του προστίμου.

β) όταν η εμπλεκόμενη επιχείρηση αρνήθηκε να συνεργαστεί ή αποπειράθηκε να παρεμποδίσει την Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού κατά τη διεξαγωγή της έρευνάς της επί της συγκεκριμένης υπόθεσης,

γ) όταν η εμπλεκόμενη επιχείρηση είχε ηγετικό ρόλο στην παράνομη συμπεριφορά ή είχε προτρέψει άλλες επιχειρήσεις να την υιοθετήσουν. Κατά την εκτίμηση του κριτηρίου αυτού, η Επιτροπή δίνει ιδιαίτερη βαρύτητα σε τυχόν ενέργειες που έχουν γίνει από την εμπλεκόμενη επιχείρηση, προκειμένου να εξαναγκάσει άλλες επιχειρήσεις να συμμετάσχουν στην πραγματοποίηση της παράβασης ή προκειμένου να επιβάλει αντίποινα σε βάρος άλλων επιχειρήσεων, με σκοπό να θέσει σε εφαρμογή τις παράνομες πρακτικές.

II.2.2 Ελαφρυντικές περιστάσεις

15. Το βασικό ποσό του προστίμου μπορεί να μειώνεται, εάν συντρέχουν ελαφρυντικές περιστάσεις, όπως:

α) όταν η εμπλεκόμενη επιχείρηση παρέχει αποδείξεις ότι έχει παύσει την παράβαση ύστερα από την πρώτη παρέμβαση της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού (π.χ. διενέργεια επιτόπιου ελέγχου),

β) όταν η εμπλεκόμενη επιχείρηση αποδεικνύει ότι από αμέλεια οδηγήθηκε στην παράβαση,

γ) όταν η εμπλεκόμενη επιχείρηση παρέχει αποδείξεις ότι η εμπλοκή της στην παράβαση είναι ιδιαίτερα περιορισμένη, ή ότι στην πράξη με σαφή και ουσιαστικό τρόπο αντιτάχθηκε στην εφαρμογή της παράνομης συμπεριφοράς.

ε) όταν η εμπλεκόμενη επιχείρηση συνεργάστηκε αποτελεσματικά με την Επιτροπή, πέραν του πεδίου εφαρμογής του Προγράμματος Επείκειας της Επιτροπής Ανταγωνισμού.

στ) τυχόν αποζημιώσεις που έχουν καταβληθεί στους ζημιωθέντες από την εξετασθείσα αντί-ανταγωνιστική πρακτική, ή σε σημαντικό αριθμό αυτών, στο πλαίσιο συναινετικού διακανονισμού (βλ. άρθρο 25B του ν.3959/2011, παρ. 3)².

III. Τελικές Παρατηρήσεις

16. Όταν η Επιτροπή εξετάζει περισσότερες παραβάσεις, ο υπολογισμός του προστίμου πρέπει να γίνεται ξεχωριστά για καθεμία από αυτές.

17. Εφόσον συντρέχουν τόσο επιβαρυντικές όσο και ελαφρυντικές περιστάσεις, το βασικό ποσό του προστίμου αρχικά προσαυξάνεται κατά την κρίση της Επιτροπής με βάση τις επιβαρυντικές περιστάσεις και στη συνέχεια το ποσό που προκύπτει μειώνεται με βάση τις ελαφρυντικές περιστάσεις.

---

² Κατά τα προβλεπόμενα στη σχετική διάταξη: «Αν ο συναινετικός διακανονισμός εκκρεμεί, η Επιτροπή Ανταγωνισμού δύναται να αναστείλει την έκδοση της απόφασης περί επιβολής του προστίμου για χρονικό διάστημα όχι μεγαλύτερο των τριών (3) μηνών».

18. Η Επιτροπή θα λαμβάνει επίσης υπόψη της την ανάγκη προσαύξησης του προστίμου, ώστε αυτό να υπερβεί το ποσό του οφέλους που οι επιχειρήσεις αποκόμισαν συνεπεία της παράβασης, όποτε είναι δυνατόν να υπολογιστεί το εν λόγω ποσό.

19. Η Επιτροπή θα προσδίδει ιδιαίτερη προσοχή στην ανάγκη να διασφαλιστεί ότι τα πρόστιμα θα έχουν επαρκώς αποτρεπτικό αποτέλεσμα· για τον σκοπό αυτό, θα μπορεί να αυξήσει το πρόστιμο που επιβάλλεται στις επιχειρήσεις, οι οποίες έχουν ένα ιδιαίτερα μεγάλο κύκλο εργασιών πέραν των πωλήσεων των προϊόντων και υπηρεσιών με τα οποία σχετίζεται η παράβαση.

20. Το τελικό ποσό του προστίμου που προκύπτει κατά την ανωτέρω μεθοδολογία δεν μπορεί να υπερβαίνει τα ανώτατα όρια ως παρατίθενται στην Ενότητα I της παρούσας.

21. Η Επιτροπή δύναται να μειώσει το επιβαλλόμενο τελικό ποσό προστίμου εφόσον κρίνει ότι συντρέχουν κατ' εξαίρεση περιπτώσεις που θα μπορούσαν να αιτιολογούν την εν λόγω μείωση. Το ποσοστό της μείωσης εναπόκειται στη διακριτική ευχέρεια της ΕΑ.

22. Επιπλέον, η Επιτροπή δύναται, σε ορισμένες περιπτώσεις, να επιβάλλει συμβολικό πρόστιμο. Η αιτιολόγηση ενός τέτοιου προστίμου θα πρέπει να παρατίθεται στο κείμενο της απόφασης.

23. Επισημαίνεται ότι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές παραθέτουν τη γενική μεθοδολογία για τον υπολογισμό του προστίμου. Ωστόσο δεν αναιρούν τη διακριτική ευχέρεια της ΕΑ να αποκλίνει από την εν λόγω μεθοδολογία σε περιπτώσεις που οι ιδιαιτερότητες μίας ορισμένης υπόθεσης ή η ανάγκη διασφάλισης του αποτρεπτικού χαρακτήρα του προστίμου δικαιολογούν μία τέτοια απόκλιση.

IV. ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ

IV.1 Διευθέτηση διαφορών

24. Σε περίπτωση υπαγωγής επιχείρησης σε διαδικασία διευθέτησης διαφορών κατά τα προβλεπόμενα στην υπ' αριθ. 790/2022 Απόφαση της ΕΑ³ και τις σχετικές προβλέψεις του άρθρου 29Α του ν.3959/2011, το ύψος του τελικού ποσού προστίμου δύναται να μειωθεί έως και 15% σε σχέση με το πρόστιμο που θα επιβάλλονταν στην ίδια επιχείρηση σε περίπτωση μη διευθέτησης της διαφοράς, σύμφωνα και με τα οριζόμενα στο άρθρο 29Ε του ν. 3959/2011.

IV.2 Πρόγραμμα επιείκειας

25. Η ΕΑ δύναται με απόφασή της να μειώσει το επιβαλλόμενο τελικό ποσό προστίμου ή/και να απαλλάξει τα εμπλεκόμενα μέρη από το πρόστιμο, εφόσον αυτά έχουν υπαχθεί σε πρόγραμμα επιείκειας κατά τα προβλεπόμενα στην υπ' αριθ. 791/2022 σχετική Απόφαση της ΕΑ⁴ και τις σχετικές προβλέψεις των άρθρων 29Β, 29Γ, 29Δ και 29Ε του ν.3959/2011.

IV.3 Δυνατότητα πληρωμής (inability to pay)

³ Βλ. <https://www.epant.gr/nomothesia/nomothesia-antagonismou/diadikasia-dieftthesis.html>.

⁴ Βλ. <https://www.epant.gr/nomothesia/nomothesia-antagonismou/programma-epieikias.html>.

26. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, η Επιτροπή δύναται, εφόσον αυτό της ζητηθεί, να συνεκτιμήσει την αδυναμία της επιχείρησης να πληρώσει το πρόστιμο σε ένα συγκεκριμένο κοινωνικό και οικονομικό πλαίσιο. Η Επιτροπή δεν θα βασίζει καμία μείωση του προστίμου που χορηγείται για αυτό το λόγο στην απλή διαπίστωση μιας προβληματικής ή ελλειμματικής οικονομικής κατάστασης. Μία τέτοια μείωση θα μπορεί να χορηγείται μόνο βάσει αντικειμενικών αποδείξεων ότι η επιβολή του προστίμου, σύμφωνα με τις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές, θα έθετε ανεπανόρθωτα σε κίνδυνο την οικονομική βιωσιμότητα της εμπλεκόμενης επιχείρησης και θα οδηγούσε στην απώλεια της αξίας στοιχείων του ενεργητικού της⁵.

Συνοπτικά:

Βασικό πρόστιμο	Ποσοστό των ακαθάριστων εσόδων της επιχείρησης στις σχετικές αγορές (0-30%), ανά έτος της παράβασης
Επιπρόσθετο ποσό αποτροπής	Ποσοστό 15 % και 25 % των ακαθάριστων εσόδων της επιχείρησης
Αυξάνεται εάν συντρέχουν	Επιβαρυντικές περιστάσεις π.χ. ηγετικός ρόλος, υπότροπος παραβάτης, ή παρεμπόδιση της έρευνας
Μειώνεται εάν συντρέχουν	Ελαφρυντικές περιστάσεις π.χ. περιορισμένος ρόλος
Υποκείμενο σε ανώτατο / συνολικό όριο	10% του κύκλου εργασιών (ανά παράβαση)
Πιθανή περαιτέρω μείωση λόγω	Επεικούς μεταχείρισης: 100% [ΤΥΠΟΙ 1Α ΚΑΙ 1Β], μέχρι 50% [ΤΥΠΟΣ 2] Διαδικασίας Διευθέτησης Διαφορών: 15% Αδυναμίας πληρωμής

⁵ Βλ. σχετικά και παρ. 35 των κατευθυντήριων γραμμών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη μέθοδο υπολογισμού των προστίμων που επιβάλλονται κατ' εφαρμογή του άρθρου 23 παράγραφος 2 σημείο α) του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003, (2006/C 210/02).